

Чињеница да више од шест мјесеци након Прудског споразума у јавности и даље постоје недоумице о његовим детаљима захтијева анализу свих питања која тај процес окружују. Циљ овог текста је да понуди такву анализу, појасни детаље Прудског споразума и накнадних споразума “прудске тројке,” укаже на њихове процедуралне недостатке, те на политичке, стратешке и правне проблеме које из њих произлазе. Овај рад ће, на крају, понудити кораке који су неопходни како би се Босна и Херцеговина одмакла од нетранспарентног рјешавања проблема са којим је суочена, те како би постала функционална, стабилна и самоодржива демократија након одласка ОХР-а.

Конкретно, текст ће детаљном и образложеном аргументацијом показати да споразум [[1](#)] који су Сулејман Тихић, Драган Човић и Милорад Додик потписали у Пруду 8. новембра 2008. године, као и њихов пратећи споразум из Бањалуке 26. јануара 2009. године, садржи рјешења која ће, уколико буду имплементирана, додатно ослабити државу Босну и Херцеговину, учврстити етно-територијалну подјелу власти те знатно умањити могућности за поновно стварање јединственог економског и политичког простора у Босни и Херцеговини.

Најприје, битно је истаћи ово: иако је прудски процес углавном поздрављен од стране међународне заједнице, у потпуности је изостало аргументовано образложење подршке за понуђена рјешења. Умјесто тога, одаслане су поруке да “дијалог и компромис немају алтернативу,” те да је “све о чему се договоре лидери три народа прихватљиво.” Оваква аргументација, међутим, одражава краткорочну (и кратковиду) стратегију. Да би Босна и Херцеговина коначно постала стабилна и самоодржива држава, што је бар декларативно постављено као примарни циљ међународне заједнице, фокус мора бити на рјешењима која су *потребна* умјесто на оним која се титулирају као “могућа.” Такав приступ би не само знатно редефинисао значење “могућег,” већ би повећао и шансе за окончање мандата међународне заједнице.

Тај циљ се, међутим, не може постићи кроз споразум који готово сву имовину БиХ поклања ентитетима, осигуравајући дугорочан опстанак етничких олигархија. То се такођер не може постићи одступањем од захтјева ЕУ и УН и пристајањем на етнички попис становништва у вријеме када више од 100.000 избјеглица чека рјешење захтјева за повратак. То се, коначно, не може постићи продубљивањем етничких и дискриминаторских рјешења, нити разговорима о додатној подјели земље на етничким принципима.

Ово су суштинска питања за будућност државе, која захтијевају озбиљан приступ, утемељену аргументацију и учешће што ширег спектра сегмената друштва. Опште фразе о дијалогу и компромису нису довољне када “дијалог” настављају водити три човјека, а “компромис” представља парафирање читаве листе жеља Милорада Додика и једне

примарне жеље Драгана Човића.

Контекст

Поред чињенице да релативно кратак састанак у Пруду вјероватно није био довољан за израду нацрта конкретних рјешења, постоје додатне назнаке да су нека од тих рјешења била предмет ранијих преговора. Наиме, у седмици која је претходила Прудском састанку, Ралф Џонсон, бивши замјеник Високог представника и тренутни званични лобиста Републике Српске у Вашингтону [2], одржао је састанак са Робертсом Овеном, Главним арбитром за Брчко, током којег је тражио његову подршку за рјешење о Брчко Дистрикту БиХ које се налази у Поглављу 4. Прудског споразума. Г. Џонсон је током исте седмице одржао низ састанака и телефонских разговора са званичницима Стејт Дипартмента, тражећи подршку за рјешења о Брчко Дистрикту, уставној реформи и државној имовини која ће се неколико дана касније наћи у тексту Прудског споразума. [3]

Иако г. Џонсон није успио у својим настојањима, поготово у случају г. Овена, документована је чињеница да је између 3. и 7. новембра 2008. године у он Вашингтону заговарао рјешења идентична оним на која су г. Тихић, г. Човић и г. Додик ставили своје потписе 8. новембра те године. [4]

Споразум из Бањалуке од 26. јануара 2009. године [5] такођер је био предмет припрема прије самог сусрета. Оригинал тог споразума показује да је текст првог поглавља написан на хрватском језику (и.е. “БиХ је

децентрализирана

држава

организирана

на три

разине

власти” итд.), док је текст остала три поглавља написан на ћириличном писму (са додацима писаним словима у поглављу о Државној имовини, такођер на ћириличном писму). Из овог произлази да је прво поглавље вјероватно припремио г. Човић, док је г. Додик у Бањалуку донио остала три поглавља тог споразума.

Иако је непознато је ли и у којој мјери предсједник СДА био упознат са нацртима предметних споразума прије самих састанака, претходне информације указују на то да су нацрт споразума из Бањалуке припремили Човић и Додик, док је нацрте појединих рјешења из Прудског споразума директно заговарао лобиста г. Додика. У сваком случају, ова позадина Прудског процеса даје индикације о нетранспарентности тог процеса, што додатно указује на неопходност укључивања што ширег круга актера у разговоре у вези с питањима од суштинског значаја за будућност Босне и Херцеговине.

Детаљи Прудског споразума

Највећа стратешка улога Прудског процеса лежи у чињеници да тај процес третира сва

питања која су неопходна за испуњавање пет циљева и два услова постављена од стране Вијећа за имплементацију мира (ПИЦ) за гашење ОХР-а. [6] Похвала прудском процесу од неких кругова унутар међународне заједнице није, стога, изненађујућа, поготово када се узме у обзир да су ти кругови фокусирани на што брже „рјешење“ у погледу тих услова и циљева, али – како ће се показати – без икаквог осврта на утицај тих рјешења на слабљење Државе Босне и Херцеговине у односу на ентитете.

Оно што заиста изненађује, међутим, јесте чињеница да представник СДА – странке која се залаже за останак ОХР-а – није искористио стратешку предност коју је имао у односу на г. Додика који је, заједно са готово свим осталим политичким снагама у Републици Српској, што скорији одлазак ОХР-а поставио као један од својих примарних стратешких циљева. У таквој констелацији снага могло се очекивати да би пристајање Тихића на рјешавање питања која су неопходна за затварање ОХР-а резултирало барем дјеломичним третирањем тих питања на начин како то захтијевају бројне платформе и закључци СДА. Умјесто тога, г. Додик је добио све што је од почетка тражио у вези с државном и војном имовином, пописом становништва, Брчко Дистриктом, и Фискалним вијећем, док је г. Човић, по свему судећи, добио обећање, или барем реалну наду за успоставу трећег, етнички заснованог ентитета. (Иако је тачно да накнадно усвојени Амандман на Устав БиХ о Брчко Дистрикту не одражава све захтјеве г. Додика, начин на који је ово питање третирано и у Прудском и у Споразуму из Бањалуке био је у складу са свим његовим ранијим захтјевима). Госп. Тихић није добио ништа [7] осим учвршћивања своје позиције као преговарача на којег се може рачунати када се, због непристајања г. Додика да промијени своје радикалне захтјеве, покушава постићи оно што је „могуће.“

а) Уставна реформа

Иако текст Прудског споразума звучи охрабрујуће у дијелу који прецизира да ће тема уставне реформе такођер укључивати разговоре о “надлежности државе” и “функционалним институцијама БиХ,” накнадно усвојена Платформа Народне скупштине Републике Српске о уставној реформи јасно указује на то да г. Додик у Пруду није имао намјеру ова питања рјешавати на начин који би доиста довео до стварања Босне и Херцеговине као функционалне државе.

Наиме, консензус свих релевантних међународних тијела – од Венецијанске комисије, преко Вијећа Европе до Европског парламента – указује на то да Босна и Херцеговина једноставно не може постати функционална држава све док се не укине, или барем знатно редуцира механизам ентитетског гласања. Проблем с овим механизмом је његов етно-територијални карактер, који допушта потпуну и коначну блокаду **СВИХ** предложених одлука од стране само 22 посто посланика у државном Парламенту. Оваква блокада не мора бити образложена и не подлијеже ревизији било које друге институције, као што је то случај са виталним националним интересом.

Говорећи о “луђачкој кошуљи која је Босни и Херцеговини навучена у Дејтону,” бивши Високи представник Педи Ешдаун понајприје се позивао на форму и праксу ентитетског гласања. Примјера ради, Босна и Херцеговина је од 1996. године до почетка 2009.

године добила 282 нова закона (од којих је само нешто више од пола усвојила Парламентарна скупштина БиХ, док је остатак наметнуо Високи представник). С друге стране, више од 260 приједлога закона блокирано је употребом ентитетског гласања, највећим дијелом од стране посланика из Републике Српске. Наиме, ентитетско гласање је доступно готово искључиво посланицима из ентитета РС, с обзиром да је потребно само 10 тих посланика да предложеној одлуци блокирају, док је за употребу истог механизма неопходно чак 19 посланика из Федерације – само два мање од броја неопходног да се приједлог заустави већинским гласањем. Међутим, ауторима Дејтона барем се може одати признање да су препознали ту чињеницу, те су кроз Анекс X успоставили институцију Високог представника с овластима да такве блокаде отклони. Анекс IV, односно Устав БиХ, не може функционисати без Анекса X уколико постојећи механизми етно-територијалне блокаде не буду елиминисани.

Уколико се овај кључни проблем не ријеши – што Платформа НСРС одбацује као могућност – било какво позивање на евентуална “алтернативна” рјешења која су “могућа” представљаће заривање главе у пијесак пред стварним проблемом, те опасност да се Босна и Херцеговина суочи с истим блокадама након што ОХР једном оде. Босна и Херцеговина са ентитетским гласањем није самоодржива и ако сада не постоје услови за укидање тог механизма, стабилније рјешење је БиХ са ОХР-ом и у наредном периоду него БиХ са ентитетским гласањем без ОХР-а.

Такођер, заговорници Априлског пакета су као примарну аргументацију користили неколико нових надлежности које је тај пакет давао Босни и Херцеговини. Чињеница која је изостала у тој дебати јесте да, без обзира колико надлежности се пребаци на државни ниво, извршавање тих надлежности није оствариво уз присуство механизма ентитетског гласања. Босна и Херцеговина тренутно има више од петнаест надлежности (узимајући у обзир и јасне надлежности које нису побројане у Члану ИИИ Устава БиХ већ се налазе у другим дијеловима тог Устава), али горња статистика о броју усвојених, блокираних и закона наметнутих од стране ОХР-а говори о беспредметности самог броја надлежности без стварне могућности државе да те надлежности извршава, односно уз могућност блокаде од стране ентитета.

Узимајући у обзир јасну Платформу НСРС-а, те изјаву г. Тихића да недавно усвојена Платформа СДА о укидању ентитетског гласања није “свето слово,” логично је очекивати да ће прудска тројка ускоро понудити амандман на Устав БиХ који ће се фокусирати на додатне надлежности државе, без измјена у вези с начином одлучивања. Г. Додик ће и даље задржати могућност да блокира извршавање тих надлежности, али ће бити још један корак ближе гашењу ОХР-а. Госп. Тихић, осим на папиру, опет неће добити ништа.

б) Државна имовина

Прудски споразум предвиђа да се на Босну и Херцеговину укњижи само она имовина “која је потребна за рад државних институција,” док би “сва остала имовина припала ентитетима” и нижим нивоима власти. Споразум из Бањалуке суштински не мијења овај територијални принцип, те само прецизира модалитет подјеле и књижења државне

ИМОВИНЕ.

Проблем с овим споразумом није само у чињеници да је г. Тихић у потпуности одбацио [Закључке Главног одбора СДА](#) од 20. септембра 2008. године (само три седмице прије локалних избора), који прецизирају да сва имовина бивше СФРЈ, СРБиХ и РБиХ по Уставу БиХ и Споразуму о сукцесији припада Босни и Херцеговини и да, као таква, та “имовина треба да буде уписана као државна имовина.” Примарни проблем лежи у чињеници да су ови Закључци у потпуности правно утемељени, те да је г. Тихић и поред тога пристао да имовину коју је и Дејтонски устав дао Босни и Херцеговини поклони ентитетима.

Наиме, Члан И Устава БиХ и Споразум о сукцесији дају Босни и Херцеговини искључиво власништво над цјелокупном имовином СРБиХ, РБиХ и бивше СФРЈ. Иако су странке из РС дуго оспоравале овакво тумачење, пресудом која је постала правоснажна средином новембра прошле године Суд БиХ је потврдио правну чињеницу да је Босна и Херцеговина власник већине јавне имовине. У спору у којем је Босна и Херцеговина тужила Федерацију БиХ, Суд је одлучио да је „Федерација повриједила интегритет и правни континуитет имовине Државе Босне и Херцеговине као правног сљедбеника Републике Босне и Херцеговине, на тај начин што је бесправно ушла у посјед“ имовине укњижене на СРБиХ. Суд БиХ је ову одлуку засновао управо на Члану И Устава БиХ, указавши на то да тај члан „потврђује континуитет правног поретка државе,“ те да је стога Федерација БиХ обавезна вратити ту имовину Босни и Херцеговини.

Расправа о правном статусу државне имовине овом пресудом је окончана: Босна и Херцеговина је власник цјелокупне имовине РБиХ и СРБиХ. Што се тиче имовине бивше СФРЈ, Споразум о сукцесији је такођер јасан: Босна и Херцеговина је власник све те имовине, укључујући и сву непокретну војну имовину која се налази на њеној територији. То је коначно потврдио и бивши Високи представник Мирослав Лајчак у писму Предсједавајућем Вијећа министара БиХ Николи Шпирићу од 12. децембра 2008. године. У том писму Лајчак јасно наводи да, иако “изјава из Пруда користи приступ ‘одоздо према горе’ утврђујући да ентитети ... посједују сву имовину која Држави није потребна за вршење њених надлежности ... недавна пресуда Суда БиХ сугерише супротан приступ.” Лајчаково писмо потом констатује да та пресуда “индицира да БиХ посједује већину државне имовине као правни сљедбеник РБиХ, бар до нивоа да ту имовину не посједују ентитети ради вршења својих утврђених надлежности.”

Лајчаково писмо, иако до сада није било доступно јавности, кристално јасно потврђује да предметна пресуда Суда БиХ прецизира да је, по важећем Уставу, БиХ власник државне имовине, да ентитети евентуално могу добити само ону имовину која им је потребна за вршење њихових надлежности, те да Прудска изјава изврше, “одоздо према горе,” јасне одредбе Устава БиХ јер ентитетима даје већину имовине, а држави БиХ само ону која јој је потребна за вршење њених надлежности. Уколико ОХР и ПИЦ одступе од овог става и поново подрже рјешење државне имовине у складу са Прудским споразумом, они ће не само дијаметрално одступити од писма бившег Високог представника већ ће такођер у потпуности суспендовати правне принципе и пресуду највише судске инстанце за ова питања у Босни и Херцеговини.

Једини начин да ентитети стекну власништво над овом имовином је кроз закон на државном нивоу којим би се Босна и Херцеговина дословно одрекла те имовине и поклонила је ентитетима. Умјесто да горе наведену пресуду Суда БиХ и писмо г. Лајчака искористи да инсистира на примјени већ постојећих права Босне и Херцеговине, г. Тихић је пристао да се споразум из Бањалуке надогради кроз одредбу да ће се државна имовина подијелити ентитетима кроз државни закон, што је с обзиром на ту пресуду једини начин да ентитети ту имовину добију.

Проблем с овим уступком није само у чињеници да представља лошу преговарачку стратегију. Наиме, у међународноправној пракси, територијални принцип се примјењује само у случају распада држава (СССР, СФРЈ) или у случају стварања државних заједница (СЦГ, Кипар). Примјена тог принципа би, стога, уставно уређење Босне и Херцеговине ефективно промијенила у државну заједницу два ентитета, те би тако евентуално отворила пут ка дисолуцији земље.

Такођер, државна имовина представља највећи ресурс који Босна и Херцеговина има у свом власништву. Иако је тачно да велики дио те имовине није “неопходан за рад државних институција,” то је такођер случај с институцијама ентитета. Само одређени дио цјелокупне имовине је неопходан држави, ентитетима и нижим нивоима власти за рад њихових институција. Већина имовине, међутим, није неопходна за те потребе, већ се може искориштавати за инвестиције, продају, изнајмљивање и друге видове економског искориштавања. Једноставно речено, након што институције на свим нивоима власти добију имовину неопходну за њихов рад, већина имовине ће бити на располагању за потребе економског развоја. Једино питање је да ли ће се кроз ту имовину развијати и јачати држава, којој та имовина тренутно припада, или ентитети, којима ту имовину споразуми из Пруда и Бањалуке поклањају.

Потенцијални аргумент да по тренутном Уставу БиХ ентитети имају шире надлежности од Државе, а тиме и већу могућност за економски развој, није утемељен. Прије свега, Држава има знатне надлежности за економски развој земље, попут успостављања заједничких и међународних комуникацијских средстава, изградње аутоцеста (кроз надлежност за регулисање међуентитетског транспорта), успоставе јавних корпорација, и слично. Од посебне је важности, међутим, чињеница да би знатан дио тзв. “неперспективне” државне имовине, у складу са модерним тржишним принципима, био подложен продаји, изнајмљивању и концесијама. Зарада од таквих активности знатно би ојачала Државу Босну и Херцеговину и готово у потпуности елиминисала њену овисност о ентитетима када је у питању финансирање државних институција и пројеката. Уколико би ентитети, с друге стране, добили могућност да располажу том имовином, њихова надмоћ над Државом би се додатно повећала.

Такођер, приватизација из 1998. године, која је извршена на ентитетском умјесто на државном нивоу, показала је како су моноетничке олигархије на ентитетским нивоима (у оба ентитета) у знатно повољнијој позицији да економске ресурсе усмјере у страначке, етничке или чак приватне сврхе, с обзиром да државни ниво посједује знатно више механизма провјера и транспарентног дјеловања од ентитетских нивоа, гдје још увијек

примарно владају уски етнички и страначки интереси. Управо је таква, ентитетска врста приватизације омогућила г. Додику неприкосновену позицију у РС ентитету, као што је омогућила стварање центара моћи на примарно етничким и страначким основама у ФБиХ. Када се узме у обзир да је вриједност државне имовине немјерљиво већа од приватизованих предузећа, расподјела државне имовине по територијалном принципу резултираће још дужом доминацијом уског круга особа над свим порам живота, захваљујући моноетничком територијалном принципу.

Незахвално је улазити у мотиве г. Тихића за пристајање на овакво рјешење, али је чињеница да је такав потез супротан свим стратешким, политичким и правним принципима. Неспорно је да је одређена имовина неопходна за рад ентитетских институција, и Босна и Херцеговина може тим институцијама такву имовину дати на кориштење. С економске тачке гледишта, међутим, неодговорно је да се Босна и Херцеговина у корист ентитета добровољно одриче ресурса који представљају кључни потенцијал за њен економски развој, чак и у оним случајевима када такви ресурси нису неопходни за рад ентитетских институција.

ц) Попис становништва

Попис становништва није препоручљиво избјегавати. Наиме, без пописа становништва већ више од 15 година не постоје прецизни подаци за низ битних питања, поготово у економским пољима, укључујући ниво производње, број незапослених, учешће пољопривредног сектора, старосну и образовну структуру и слично. Такођер, Босни и Херцеговини пријети опасност да изгуби знатан број намјенских кредита и улагања од стране ЕУ, УН и других тијела, која се често руководе наведеним подацима.

Та тијела, укључујући Еуростат и Популацијски фонд УН-а, [\[8\]](#) праве јасну разлику између обавезног садржаја пописа становништва (

Core topics

) и необавезног садржаја (

Non-core topics

). Ови критерији

[прецизирају](#)

да подаци о етно-културним карактеристикама (нација, вјера, раса, поријекло, језик ...итд.) нису релевантни за потребе ових тијела. Такођер, изјаве ЕУ и УН званичника у Босни и Херцеговини прецизирају да се “становништво може пописати и без тих карактеристика.” Ови званичници додају да Босна и Херцеговина стога треба слиједити “примјере европских земаља које етничко, културно и лингвистичко питање обрађују на други начин, а не пописом становништва.”

Такођер, и већ поменути [закључци](#) СДА прецизирају да попис становништва треба избјећи етничке и сличне критерије. Конкретно, закључци прецизирају да “СДА подржава попис становништва са свим релевантним економско-социјалним показатељима и

без изјашњавања о етничкој, вјерској и језичкој одредници бх. грађана

јер сматрамо да оне нису релевантне и неопходне у овом тренутку. Ако би се у оваквој

ситуацији и радио попис према овим одредницама, ти **подаци били би непотпуни и нетачни, а тиме немјеродавни**”, те би “такав попис ... само произвео додатне политичке посљедице.“

Ови закључци превише су прецизни да би их г. Тихић могао на било који други начин тумачити. Када се томе додају јасне препоруке међународних тијела, те чињеница да г. Тихић није добио ништа за овакав уступак захтјевима г. Додика, јасно је да споразум из Пруда и Бањалуке у потпуности игнорише чињеницу да су управо опструкције у имплементацији Анекса ВИИ и довеле до ситуације у којој г. Додик жели што прије легализирати такво стање.

д) Дистрикт Брчко

Као што је већ раније поменуто, накнадно усвојени амандман о статусу Брчко Дистрикта знатно се разликује од нацрта амандмана који је саставни дио споразума из Бањалуке, а поготово од приједлога из Прудског споразума.

Довољно је истаћи чињеницу да Прудски споразум предвиђа да се “питање статуса Дистрикта Брчко уреди Уставним законом, односно Законом са уставном двотрећинском већином.” Проблем с овим приједлогом је што Устав БиХ једноставно не познаје појам “Уставног закона.” Такво рјешење према тренутном Уставу БиХ напосто **није могуће**, о чему су прудску тројку јавно

[обавијестили](#)

и амбасада САД и ОХР након што су то

[учинили](#)

и неки бх. политички субјекти само дан након Прудског споразума (интересантно је, међутим, да Устав Републике Србије допушта управо такво рјешење). Можда и не чуди да с том чињеницом нису били упознати г. Човић и г. Додик, али је г. Тихић, који ријетко пропушта прилику да потенцира своје правничке “способности,” ипак морао знати ову елементарну правну чињеницу.

Суочени с том чињеницом, три страначка лидера су у Бањалуци усагласили нацрт Амандмана на Устав БиХ о статусу Брчко Дистрикта, који није мијењао статус Дистрикта какав је утврђен Коначном арбитражном одлуком, али који је предвиђао да спорове пред Уставним судом БиХ који се тичу права Дистрикта може покренути **једино** Скупштина Брчко Дистрикта, и то кроз одлуку која укључује “најмање једну трећину изабраних посланика из реда сваког од конститутивних народа.”

Амандман који је на крају усвојен, међутим, допушта могућност да спорове покрену и друге институције и званичници Босне и Херцеговине, али и даље оставља могућност етничке блокаде уколико такав спор покуша покренути Скупштина Дистрикта. С обзиром да је и званичан став ОХР-а да “држава пречесто игнорише интересе Дистрикта,” те да етничка блокада при простом упућивању захтјева Уставном суду БиХ не постоји нити у једној другој институцији, усвојени амандман не представља задовољавајуће рјешење, али ипак побољшава усаглашени текст прудске тројке.

У сваком случају, напори међународне заједнице да побољшају текст амандмана искључиво кроз преговоре са прудском тројком резултирали су пропуштањем шансе да коначни текст амандмана у потпуности одражава интересе Брчко Дистрикта и свих грађана Босне и Херцеговине. [9] Таква стратегија је само додатно ојачала позицију г. Додика, те епизода с овим амандманом треба служити као поука да рјешења која су у стварном интересу свих грађана треба тражити кроз учешће широког спектра сегмената друштва.

Закључак

Тренутна перцепција дебате о будућности Босне и Херцеговине је погрешна. Питање није да ли Босна и Херцеговина треба бити децентрализована држава с различитим нивоима власти и механизмима за заштиту виталних националних интереса. Питање је да ли ће Босна и Херцеговина бити функционална и самоодржива, са стварном расподјелом овлаштења, или ће наставити постојати као нефункционална заједница у којој етно-територијална рјешења блокирају државу у вршењу њених овласти.

Без таквих промјена, одлазак ОХР-а би увео Босну и Херцеговину у нову еру нестабилности, те би дугорочно захтијевао још снажнији и скупљи ангажман међународне заједнице у нашој земљи. Фокусирање на оно што је “могуће” умјесто оног што је потребно да Босна и Херцеговина постане земља која се може самостално старати о својим грађанима само доводи до ситуације у којој се тражи најмањи заједнички садржалац, са искључивим циљем маркирања задатих поља. Резултат таквог приступа су рјешења прудске тројке која не могу створити стање за функционалну и самоодрживу демократију. Штавише, такав приступ чак додатно умањује или потпуно затвара одређене могућности.

Босни и Херцеговини је потребна реформа ради проблема с којим је суочена, а не реформа ради саме реформе. У супротном, тренутни приступ обећава да доведе до еуфорије због остварене “реформе,” одласка ОХР-а и прекасне спознаје да су проблеми због којих су реформски процеси уопште покренути и даље присутни. Уколико је стварни циљ међународне заједнице стабилна и самоодржива Босна и Херцеговина, такав приступ не може и неће дати жељени резултат. (Аутор је правни саветник бошњачког члана Председништва БиХ Хариса Силајџића; текст је преузет са портала www.pulsdemokratije.net)

Биљешке

---

[1] Званични назив потписаног документа је “Заједничка изјава Предсједника ХДЗ Драгана Човића, СНСД Милорада Додика и СДА Сулејмана Тихића.” Легитимно је, међутим, овај документ третирати као споразум с обзиром да исти прецизира конкретна рјешења о суштинским питањима о којим су се лидери три странке, како сам текст документа прецизира, “договорили”. Види [Линк](#) [2] Види У.С. Департамент оф Јустице, Супплементал Статемент оф Куинн Гиллеспије & Асоциатес фор Сих Монтх Период Ендинг 12/31/08 (Министарство правде САД, Додатна изјава Куинн Гиллеспије &

Асоциатес за шестомјесечни период који завршава 31.12.2008. године) од 30. јануара 2009. године, тачка 5. (а), стр. 2.

[\[3\]](#)

Ибид

., тачка 12, стр. 12.

[\[4\]](#)

Ибид

[\[5\]](#)

Види

[Линк](#)

за Скенирану копију оригиналног текста овог споразума.

[\[6\]](#)

Статус Брчко Дистрикта, државна и војна имовина. Рјешавањем ових питања, све тачке које је ПИЦ поставио би биле задовољене, осим генералног и субјективног услова о “стабилној политичкој ситуацији.”

[\[7\]](#)

Ако се изузме обећање из Споразума из Бањлуке о рјешавању проблема двојног држављанства – за које је ОХР у више наврата истакао да се свакако мора ријешити у корист бројне бх. дијаспоре.

[\[8\]](#)

Популацијски фонд

УН-а, Рецоммендатионс фор тхе 2010 Ценсусес оф Популацион анд Хоусинг

, у сарадњи са Еуростатом.

[\[9\]](#)

Политика „све или ништа“ у Пруду

Пише: Дамир Арнаут
петак, 14 август 2009 17:56

Поражавајуће је и представља лош преседан да се у Босни и Херцеговини 13 година након Дејтонског споразума уводе етничке блокаде у поглавља у којима не постоје ни у самом Споразуму (и.е. при упућивању захтјева Уставном суду БиХ).